

Előfizetési feltételek:
 Egész évre . . . . . 6 ft. —
 Fél évre . . . . . 3 ft. —
 Évnyelvére . . . . . 1 ft. 50 kr.
 Előfizető lehet csupán a kiadó hivatalnál B.-Gyarmaton.
 A lap szálloni részére a a nyílttérre vonatkozó mód. u. kötelemények a szerkesztésbe küldendők.

NÓGRÁDI LAPOK

HONTI HIRADÓ

politikai, társadalmi, s közgazdasági hetilap.

Hirdetések díja:
 Öt hasábos poszt sor . . . . . 5 kr
 Bélyeg minden beiktatásnál . . . . . 30 kr
 Nyílt tér garmond sor . . . . . 20 kr
 Hirdetéseket felvessz a kiadó. Nagyobb és többesrői hirdetések jutányosan eszközöltnék.
 Előfizetési pénzek, reclamatiók és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

Visszapillantás a 6-os évekre.

(Vége.)

1836-ik év korszakot alkot Magyarország legújabbkori történetében. Az ezen év május 2. berekesztett országgyűlésen, a szabadelvű haladó pártnak már ekkor a haza bölcs Deák Ferencz lövén vezére, — hosszas és nehéz küzdelem után, melyet egy részről az alsó tábla conservatív részével, más részről a korrall haladni nem akaró főrendi tábla nagytöbbségével, de különösen a bécsi kormánnyal kellett folytatnia. — Deák Ferencz csüggedni nem tudó kitartásának, s bölcs mérsékletének sikerült mégis számos oly törvényekkel ajándékozni meg az országot, melyekben lerakva lett jövő felvirágzásának alapja. Ezek közt legfontosabbak voltak a magyar nyelvről, s a jobbágy osztály sorsának javításáról hozott törvények. Az első által a magyar nemzeti nyelv vissza nyerte természetes jogait az országgyűlésen, az országos törvényekben, a közigazgatásban, a törvénykezésben s az iskolákban. Hogy mily nagy vívmány volt ez akkor, azt nem a mai kor — hanem az azon idő szelleméből kell megítélni. Hogy pedig az azon évben (1836-ban) is olyan embert nevezett ki a bécsi kormány a magyarországi legfőbb állami hivatalra t. i. a fő Cancellárságra, a ki magyarul nem is tudott (t. i. Gróf Pálffy Fidélt.) A másik által t. i. az úrbéri törvény által lényegesen jobbra fordultak az ország belviszonyai. Az előtt csak a mintegy hétszázézer főnyi nemesség volt tulajdonosa a föld birtoknak s a politikai jogoknak. Ezen visszasság meg szüntetésére meg lett tétve az első lépés. — A budapesti lánchidről hozott törvény is igen lényeges haladás volt, mert nem csak Pestet kötötte össze Budával, hanem az ottani hidvám fizetési kötelezettséget általánosította. Ezuttal azonban csak annyit vihett keresztül a szabadelvű párt, hogy az urbéres birtokon lakó nemesek azon birtoktól tartoztak adót fizetni, s az országgyűlés költségeinek viseléséhez a nemesség is hozzájárul. Nevezetessé teszik még azon évet a nemzeti muzeumról, magyarnemzeti színházról alkotott törvények, s a Kistalud társaság alakulása.

Gazdasági tekintetben ezen év nagyon sokban hasonló volt a 1816-ki évhez. Langyos tél után, száraz hideg tavasz. Május 8-tól 12-ig erős hidegek, fagyos éjjelek, havazások, azután folytonos szárazság, úgy hogy az alföldön, július hóban még harmatok se jártak. Lett is rozsz termés, úgy hogy sok helyt az elvetett magot sem kapták vissza. Kenyérnek való azonban nem lett rendkívül drága, mert a Bánátban meglehetősen termés volt, s a különösen sujtott tiszavidékére a Tiszán sok gabonát szállítottak. Még akkor gőzhajók a Tiszán nem járván, lovakkal vontatták fel a gabonával terhelt hajókat. — A tisztabuza köblé 10—11 frt volt v. czéd. — Takarmány dolgában azonban rendkívüli inaság volt, mert például a Nagy-Kunságban egy szekér szalma 40—50 frt, egy szekér széna pedig 140—150 frt volt v. czéd. tavasz felé.

1846. Általános nemzeti ébredésben találta az országot. Ekkor már a szabadelvű eszmék nagy hódítást tettek. A nemesség nagyobb része sorakozott a haladás zászlója körül. A nemesi osztály értelmesei belátva azt, hogy a nemesség jobb része őket is testvérekül tekinti, s az ő jobblétükért küzd, — lelkesedni kezdtek a hazáért, s érdeklődni kezdtek mindenért, a mi a nemzeti előhaladást előmozdithatta. Emlékeznünk mindnyájan, mily általános pártolásban részesült a v é d o g y-

leti eszme, mily gyorsan elterjedt a honi kelmékből készített ruhák viselőse férfiak s nőknél egyaránt, s mily hatalmas lendületet adott az a házi iparnak. Létesült is csak hamar az iparegyesület. Az anyagi téren is pezsgő tevékenység indult meg. Ekkor keletkezett a tiszaszabályozási társulat, mely azon év július havában Debreczenben tartott közgyűlésében az egész tiszavidéket felölve, óriási munkáját megkezdette s azon körülbelül 150 négyszög mértföldnyi területet, melyet az alföld legtermékenyebb vidékén, a Tisza áradásai miatt csak nád és gyékénytermelésre lehetett használni, — a mentesítés által nagyobb részben a legjobb termőfölddő változtatta. Ezen évben indult meg a logelső vasuti közlekedés Pest és Vác között 4¹/₂ mértföldön. Ezen évben már mintegy 30 magyar lap és folyó irat volt hazánkban. — A bécsi kormány nem hagyott ugyan fel még akkor is hagyományos politikájával, s az adminisztratori rendszerrel ugyancsak igyekezett ellensúlyozni a nemzeti mozgalmakat. De mind hiába! A korszellem fejlődését nem lehetett elgátolni. Széles körben fölharsant az oly soká eltiltott Rákóczi induló s a kobleket valami kimagyarázhatatlan előérzet melegítette, a lég meg volt telve villanyossággal, s csak egy meleg nyugoti szél kellett hozzá, hogy a vihar kitörjön. Általános jelszó lön: joggyenlőség, testvériség.

Gazdasági tekintetben ezen év sem volt valami nagyon jó az alföldön. Őszszel s télen következők voltak az árak a Nagy-kunságban: tisztabuza köblé 20 frt v. cz. árpa és kukoricza 12 frt, zab 7 frt, őszi repozo 10 frt, dohány mázsája 20 frt, szalona 50 frt, lóheromag 45 frt, bornak akója 9 frt v. cz.

1856. Politikai tekintetben miként találta Magyarországot azt nem rajzolom. Élénk emlékekben van mindnyájunknak. Azt legjobb csak szóval elbeszélni az ifjú nemzedéknek s az unokáknak, hogy tudják azok is. Kárhoznatni nem kell érte senkit, az idők fejlődésének következményei volt az. — A keleti népek hitregéje szerint Ormuzd és Ahriman, — a jó és gonosz szellem folytonos küzdelemben vannak egymással, s néha egyik, máskor másik kerekedik fölül. Így volt nálunk is. Az absolutismus és alkotmányosság szelleme küzdtek egymással, s ezen évben az előbbi volt felül kerekedve egy időre, hitünk s óhajtsunk szerint utóljára.

Gazdasági tekintetben ezen év is sovány volt mert a nyár az alföldön igen forró és száraz lővén, a termést megrontotta. Az őszi búza adott 7 magot, árpa 7 magot, tavaszi búza 5 magot, zab 6 magot. — Búza ára volt őszszel 22 frt, árpa 8 frt, zab 5 frt, repozo 32 frt váltóczédulában köblönként (2 pos. m.)

1866. Ormuzd kezdi legyőzni Ahrimant. Az absolutismus ingadozik, s az alkotmányosság gőzelemre jut. Az országgyűlés együtt ül Pesten előbb a muzeumban, azután az országházban. Az egyezkedés folyik a haza bölcs vezérlete alatt. — Nem könnyű feladat volt az, mert az absolutismus az egyszer elfoglalva tartott tért nem egyszerre adta fel, csak lassanként hátrált, s minden egyes ponton megvetette lábát. A 47-diki nyeremények nagy részit átengedte már, de kettőt: a pénz és hadügyet sehogy se akarta markából ki eresztetni. E felett több üzenet váltás folyt, s egyik felirásról különösen úgy volt meggyőződve mindenki, hogy ha még erre is tagadó választ ad a bécsi kormány, akkor mehetünk olva, várni jobb időköt. Megérkezik a válasz, olvastatik a képviselőházban. A tagadó válasza általános a lehangoltság. — Szemeim az öreg úron

függnek, levo hogy szelid kedves arcza fogó csüggedést mutatni, az arcizmok nem mozdulnak, csak a sűrű szemöldök húzodnak kissé lejjebb. — Midőn a felolvasás azon passushoz ér, hol a pénz és hadügy ismét megtagadva lön, — megnyílnak a kedves ajkak, s alig hallhatólag ezt mondja az öreg úr, „kond az az Alvinczy?” azonnal tudtam, hogy ő még most sem mond le a reményről, s a következés megmutatta, hogy igazza volt. — Már ezen évben mintegy 280 mértföld vasutja volt Magyarországnak. A napi lapok és folyó iratok száma ezen év elején 81 volt.

Gazdasági tekintetben ezen év ismét igen igen szerencsétlen vala, mert a nagyon onyho és esős tél után május 23 és 24. közti éjjel oly kemény fagy volt, mely az egész alföldön a már akkor kalászt hányó gabonát, s a mindenütt kikelt tavaszi vetéseket teljesen tönkre tette. A szőlő hajtása már akkor 1—2 lábnyi volt, s úgy le fagyott, hogy még a szőlőtő feje is, főleg a kényesebb fajok megromlott miatta, s csak a föld alól hajtott ki nyár közepén s végén. Ehez hasonló fagyra a legidősebb emberek sem emlékeztek, de még a krónikákban se olvashatni oly mérvű májusi fagyot. A legjobb minőségű földemen, 32 hold kitűnő buzavetésomból lett mind össze egy köböl ocsú. — Ezen csapás annyival leujtóbb volt, mert az 1863-diki és 1864-diki aszályos évek káros következéseit még akkor felényire se heverhette ki az alföldi gazdaközönség.

1876. évnék még csak az elején vagyunk s már is két nevezetes esemény teszi gyászos emlékvé ez évet. Egyik a Deák Ferencz halála, másik a Duna folyó áradása. Mind kettő által okozott csapás igen nagy.

Mi rejlik még ezen év méhében, azt csak a jó Isten tudhatja! Két fontos dolog: a bank és vámügy foglalkoztatja most az országos közvéleményt. Ezeknek mikénti megoldása századokra kiható következményei lesz magyarországra nézve. Ha az országra nézve előnyösen oldatnak meg, úgy ezen évet a késő kor ama két csapás mellett is állva fogja emlegetni. De ha a megoldás az országra nézve hátrányos lesz, akkor ezen évet a késő kor történetírója háromszoros gyász évének fogja nevezhetni.

Ez év elején Magyarországon 240 hirlap és folyó irat jelent meg Magyar nyelven, és 121 lap és folyóirat más nemzetiségek nyelvén, tehát a Magyar korona területén összesen 361 hirlap és folyóirat jelent meg. — Nagy haladás ez 10 év alatt a szellemi téren.

Vasut van a Magyar korona területén 842 mértföld. De a vasútakba vetett remény meghiúsult, mert az volt a közhit, hogy a vasutak szaporodásával egyenlő arányban fog nevedezni a kereskedés és vagyoni gyarapodás. Fájdalom! ez nem történt úgy, mert most már van vasút elég, de a kereskedés teljes pangásban van, s szemben az óriási terhekkal, melyek az országra nehezdednek, mindenki, de különösen a gazdai osztály aggódva néz a jövő előbe, s ha még ezen év is, — a miről Isten mentsen meg, — oly mostoha lenne a mezőgazdasátra nézve, mint most egymásután három volt, — s ha ezen év utolsó napja oly állapotban hagyná Magyarországot pénzügyi tekintetben, — a melyben az év első napja találta: akkor — — — De ne jósoljunk, bizzunk Istenben, ki annyi veszélyben megmentette hazánkat, s nemzetünket, melynek e helyen missiója van. Hajdan a török ellen megvédte a keresztényiséget. Most az alkotmányosságot az absolutismus ellen, védelmezi nem csak a maga, de a szomszéd népek számára is. Oroszy Miklós.

A zene ünnepélye Losonczen 1876. febr. 28.

Azon időponttól kezdve, mióta Kovarcz Emil helybeli állami tanítóképző intézeti rectorának székfoglaló meghívóit nagy hangvételűen és összekötött táncszolgálatára, csupa lázas várakozásban élt városunk a vidékünk azon szép közönsége, mely a fentírt napon Losonczen a casinó nagy termében megjelenendő volt. E lázas várakozásnak valóban meg voltak eleve nem sejtett, önkéntelen okai; mert mindenki valami meglepőt, valami kisebb városokon szokatlan művelzetet várt, és a való meghaladta a várakozást. De ne előzzük meg semmit, tartunk rendet.

Szokatlannal díszes és nagy számú közönség gyűlt össze Losonczen a már említett napon. Minden előbely elfoglalva, az álló helyek sajtán, úgy hogy egy mozgó mozgóknak látszott a losonci casinó épület nagy terme. De ime kilép a mester, Kovarcz Emil, a billentyűkre teszi kezét, megrendül Hummel „Versenymű-re” melyet zongora s physharmonica kíséret mellett apypharmonicus együttes 12. tagja meglepő szababansággal játszik. A kezdet sokat ígérő s a való, úgy látnak nem fukar, mert Zolyomi Jenő úr magyar népdalait mag hazai hűrokat peagotnek lelkünk mélyén, addig valódi művelzetben ringatják a lelket. Oly jól esik hallanunk e mindig ismerős, lelkünk mélyén járó dalokat az énekfőnök most ércses, viharos majd lágy enyélő hangjain.

Most egy gyermek lép az emelvényre, kísérve a mestertől, a kis Pettyké Imre, ki már zsego korában is a jövőt komolyan követeli művészeté által; mert Keller és Ernat „Kettős-ó” a művészeti virtuositással frícsenél, mint a fájdalom, öröm, remény és kötségszerűsöd sord majd lágy hangjai futnak át azon a darab szíves fán, melyet a gyermek már most is kitűnő ügyességgel kezel.

De ime Kollman A. asszony ó nagyságának megjelenése a művelzetet csak tovább foiziti akkor, midőn, mint sphaerák zenéje zendül meg ajkain a „Nagy ária” Lucia dalmából. Az a tiszta, csöngő, iskolázott és finomul kezelt hang, mely az érzelmet minden árnyalatban kifejezi, rabul fogta a nagy közönséget, mely az „aria” befejeztével lelkesült „éljen-ek és tapsokban tört ki.

A hangverseny első szakaszának ötödik számát Terray Irma k. a. érzéssel és helyes felfogással elszavalt gyönyörű művelzetével töltötte be Gyulai Pálnak.

Emán Dettrich Elek ur játszta fuvolán érzéssel egyességel azokat a szép magyar népdalokat, melyeknek az egészszéges szívű nép keble a szülő anyja. Nagyon totszettek e dalok azon az ábránd hangú szerez játszva; ismételnie kellett Dettrich úrnak kit ezen fölél éljenek — a tapsokkal jutalmazott a közönség.

Venit nunc ad fortissimam rem. Kollman A. asszony ó nagysága és ifj. Serli Antal ur jelennek meg az emelvényen s éneklik a Hugonották 4-ik felvonásából Valentiné és Ravul szonvédélyes kettősét, melynek hallásával a közönség elragadtatása fokozottan nyilatkozott, ha még lélegzetét is visszatartani nem igyekeztek, hogy művelzete annál zavartalanabb legyen.

Mit mondjunk Kollman A. asszony ó ngának művészi felfogással s kivittel eléadott dalára?! Nem, itt beszélni nem lehet, itt kisik a toll a referens kezéből s egyedül arra gondol, mi lelkén s a közönségén ama dallam hangjai közben átvillant Serli Antal ur kedves hangja, mely részint saját művészi hajlama, részint

vasaforgalma, részint a kifejezések átörzése folytán ódos gyönyörrel töltö ba a nagy közönség lelkét, méltó arra, hogy soká soká ol ne felejtjük. E kettős énekfőléso után tapsokban tört ki a vihar, mely lelkünket folkorbácsolá, s oly jól esett látnunk, mikor Jeszonák Rafael úr meleg, olismerő szavakban egy kaméliák-kal a hyacinthokkal díszített babérkoszorút nyújtott át Kollman A. asszony ó nagyságának a losonci ifjúság nevében, de mely koszoru magában foglalta az egész közönség olismerő tiszteletét is, hiszen mindenki egyetértett okkor a losonci ifjúság szónokával. De ime tömött sorokban lép a losonci dalárda nagyobb része s a tanítóképző intézeti ifjúság, majd a 30 tagból álló viruló női koszoru az emelvényre. A négy zongora mellett foglalnak a nagy részben Kovarcz Emil tanítványai. A mester jelt ad, s megzendül a zongorikon Meyerbeer örök szép chorálja; majd a fanatismus hangja üt meg füleinket mikor a 100 tagból álló férfi karát dörgi a magándalrészekre igenlő választát; most mint anyaglog kara zendül fel a női kar ékeke, mire virágzapor borítja el őket: tovább, tovább; dicő harmoniába olvad össze a fegyverszentelő barátok dala a vad harcozó sokával, a szívet s lelket megrázó szonvédély hangjai rázzák meg a levegőt, s vége van a „Nagy karnak, melyet annyi tapintattal annyi műértéssel s oly végtelen szorgalommal igazgatott a mester, Kovarcz Emil, ki iránt a kiérdemelt tisztelet s érdem adóját a losonci ifjúság Hamar Sándor úr közvetítésével átnyújtott babérkoszorúval fejezte ki.

Ez volt a zene ünnepélye Losonczen, mely sokáig emlékeztetőben fog élni azon díszes vidéki és városi közönségnek, mely oly nagy számban való megjelenésével kimutatta, hogy van érzelme a valódi művészet iránt s van benne olismerés, melyben a valódi érdemet részesíteni is tudja és akarja.

Mi mindenesetre csak köszönettel tartozunk Kovarcz Emil ur iránt, hogy városunkat ily művészeti ünnepély terévé tette, s kívánjuk, hogy még sokszor részesítsa azon közönséget ily valódi művelzetben, mely bizonyára már csak Kovarcz úr nevében is elég kezességét talál arra nézve, hogy törekvéseit pártfogolja.

A hangversenyt bál követte, melyben a könnyolmos tánczolásról természetesen legalább egyelőre szó som lehetett. Az első négyest 96 pár tánczolta négy colonneban. A mulatság reggeli 7 óráig tartott. Ott láttuk a bálban a többek közt gr. Czebrjánó ó méltóságát, Prónay Pálné, Jankovich Ottónó ó nagyságait és sok másokat, a tánczosok közt Weiszkopf Irma, Jeszonszky Margit, Pokorny Margit, Vores nővérek, Szilávy Gizella, Bartholomaeidesz Irén, Plichta Lajosné ó nagyságát, Thomka Gizella, Mocsáry Helén, Unger nővérek, Ratkovich nővérek, Szakall Emma, Böröndy J. Oertl Emma, Czuczula A., Berger Emma, Goth Janka, Ossensbrük nővérek, Boffarcz E. k. asszonyokat és még sokakat, kiknek megérdemelt felsorolása egész hasábot töltene be. Referens.

Levelezés.

Marczal, február hava

Községünkben az előjáróság megválasztása még január 12-én történt, azonban oly törvényellenesen, miszerint e választás megsemmisítése ellen többben adott folyamodásunkat, azon reményben, hogy az al-

ispán ur igazságos panasznkat meghallgatja, — s ugyunkben mihamarabb fog eljárni.

Egyidejűleg azonban ezrel nem mellőzhetem a t. olvasó közönség tudomására hozni, a megyei hatóság figyelmét pedig felhívni azon körülményre is, hogy községi bíróságunk mostanság minő szellemben üzi mesterségét ugyanis:

Panaszoló panaszát oláadandó, megjelen a községi bíróság előtt. Mielőtt ez azonban ítéletet hozna, illetve a poros tolet bírósága elolibo időznő, felporossal 2 frt 20 krnyi összeget — általuk ugynevezett — perbeli költséget fizettettek le, mely összeget a felporos ha letizetui vonakodik, azt a karta de volós birói választ illetve határozatot kapja, hogy akkor poro fol nom vótetik, illetőleg olnem intéztetik.

Igy járt e napokban Veis Márton izraelita is, ki bizonyos két egyént azért mert az egyik 1 frt 50 kr-ral, a másik pedig 1 frt 85 kr-ral adósal maradtak, baporolt volt, kinek azonban mint mondám porét addig felvonni nom akarták, míg 4 frt 40 kr perbeli költséget előre lo nem fizetett. Mely összegnek leendő lefizetése után, következő aránykulcs szorint történt a megosztokodás, és pedig 2 frt loit a körjegyző, 1 frt a bírós, 1 frt a a h. biró vagy esküdtő, s végre 40 kr pedig — azért hogy a felekkört elmenendő lesz — a baktord. — Igy járt továbbá három marcziali szellér, kik 10 frt iránt lettek beperelve, 6 frt 60 kr. perbeli költséget kellett fizetniük. Hasonló sors ért egy urasági csózt is, s e sors érte volna a helybeli kovácsat is, ki azonban a kért perbeli költség megfizetését határozottan megtagadta, és ennek az igaz, zsebbben maradt pénz, de poro elsom is intéztetett. — Figyelmet kelt azonban ama körülmény is, miszerint némely pernél a felporos, némelyiknél pedig az alporost fiztetetik meg. Szerintök mindegy akár Péter akár Pál, csak hadd fizessen.

Hát most kérdem azt, létezik-e törvény vagy miniszteri utasítás, mely e jogot a községi bíróságnak megadná? Van e a körjegyzői árszabályzatban perfelvételi jegyzőkönyvért valamely díj megállapítva? Nincs! S így bátran kérhető az is, történik-e, vagy történhet-e hasonló eset bár hol is széles e föld korokségén? Sohó. Ilyen és ohoz hasonló esetek csak minálunk, Marczalban történhetnek.

S hogy ez a bíróság a centralis helyhez ily közel, nem fél nyilvánosan a zsarolási mesterségét üzni, nem tulajdonítható másnak mint annak, miszerint nagyon is elvan bizakodva. — Egyébiránt várjuk a törvényhatóság ez ügybeni szigorú intézkedését. Bizony, bizony nagyon itt lenno már az ideje, ha ez árszai állapotoktól községnak végre valahára megmentetnek, mi csak is ugy lesz elérhető, ha a községnak más, illetve új előjárósága leendő; hiszen ugy sincsen vele megelégedve senki som. Valóságos toherként fekszik a nép nyakán.

E hó 10-én ismét egy figyelmet keltő eset adta magát elő (melyet mellesleg legyen mondvá, szinté ajánlunk a t. megyei hatóság figyelmébe) ugyanis:

A fentidézett napon a közmunkaváltás beszedő végett két megyei csendlogény érkezvén községünkbe, kik is a bíró hon nem léteben a körjegyzőség által egyik közbirtokoshoz azon utasítással szállásoltattak be, hogy a szobából mi könnyen szállítható és legértékesebb, vigyék a kocsmába, s annak árán egyenek és igyanak. Mely kacsatka parancs a csendlogények által végre is hajtattott, amennyiben ezek nevezettnek hon nem léte következtében Konanovo

TÁRCZA.

Mutatvány

a „Túlvilág komédiája” című költeményből.

Írta: KORODA PÁL*)

Az I. szakaszból.

A sötét.

- Hiába hirdetik hatalmadat,
- Náladnál én hatalmasabb vagyok,
- A te műved csakély az én művemhez.
- Halvány sugár a szörnyű éjszakában.
- A kétség meggyilkolja a reményt.
- Egy percnyi öröm ára bosszú bánat.
- A harc örök; a magyugrás rövid,
- Az életet legyőzi a halál.
- A föld felett nagyobb úr én vagyok.
- S enyém a bírálás fölénye itt.
- Kinek világod rende nem titok
- Ki tudja azt, mit a sok lélek érez
- Ott fenn nálad, vagy nálam itt alant,
- Az csak kaczaghat, isten tégedet,

Angyalok kara.

- Ki elrendelled, hogy körtöled
- Mi burgók, jámborok legyünk,
- S a hitványt mennyeből kizártad,
- Dicsőség péked, istentünk!

*) Ki előzetést hirdet hat szakaszos művére, melyben a modern eszmékörből merített költői mozzanatokban tárja elő a kétségeket a hittan által hirdetett túlvilág iránt. A szerző e művében költői tehetőséget el. A mű e hóban jelenik meg. Ara 1 frt előfizethető a szerzőnél Pozsonyban (convent utca 353 sz.) Szork.

Egy üdvözült.

(Voltaire)

A hit irtók vezére voltam.
Hírem, bő dijam így nyöröm.
S új létet a hittől könyörgök,
Midőn vesztetni már érzém.

Egy kúrhozott.

(Beethoven)

Rám tört az élet minden szonvédése,
Már földi hang ónhezám nem hatott.
De lelkemből erős harmóniába
Főlkélt a hangok új egész világa
Smilljókban ébresztett visszhangzatot.
Nem tud megtörni e kin, e sötétség.
Egyvan, mi engem búval tölthet el.
Az új, a jobb ítélet harmonája
Csupán csak az én lelkemet zilálja.
Est a világot nem rázhatja fel!

KÜLFÖLDI LEVELEK.

„Unter den Linden”

Berlin.

Ha valaki Berlinről beszélné elhísgatná azt, hogy „a hársfák lombos árnyékában” (pörze télen) nem egyszer csillapítá az állatkort jegén szervezett felhevítést, az semmivel sem mondana kevesebbet, mint a ki Rómában volt, s nem látta a pápát. Bár van Berlinnek más pápája is — a vas herceg, de ugy hiszem nem csalódom, ha állítom, hogy Berlin van olyan büszke hársfáira, mint a vas hercegre. —

A vas hercegnek ma már csak a neve az.

Volt, de ugy lehet hogy nem sekára nom lesz. Még most itt van köztük; de az egykor erős test — csak tömeg már, — mely tulajdonosának csak terhérválik, — a gyakori gyöngékedés mind erősebben nyúl a vas ember szabad elhatározásába, és megfosztja a népet, — a „szabad német nemzetet” alkotójának

szemléletétől.

Az óriási felhő, mely rettentő szép villámjátékkal olvakította mind azokat, kik szorult kebellet felője fordíták tekintetüket, lassanként el lebeg a lát-határról, — az égen csak egy fekete pontot vesztünk észre, még néhány levegőt rázkódható dörgés halatazik a távolból hozzánk — mint egy felséges égi zene utolsó accordjai — aztán a mindent átölő ég — a távolban ködös képződve — el fedi előlünk az utolsó emlékeztető jelt is.

Az a lebegő ég, a mi édes anyánk, a jótékony fekete föld.

Bonne végo szakad mindennek, a mit rajta az emberek nagyságnak tudományának, nyomornak és inségnek, jellemnek és becsületnek elneveztek . . .

— — — De e hársfának még szép jövőt ígér a bizó, és a jót Isten kegyéből váró poros nemzet.

S nom hiába, mert arra a szebb jövőre ott „a hársfák alatt” nem kis mértékben van szükség.

El fog-e következni — e szép jövő, biztosan állítani nom, — csak kétkedve remélni vagy gyanakodva kétségbe vanni lehet. — Addig — míg a poros művészet ki nom vótökzik a felszes katonai králignól — ha fog is haladni a város széptülése, — csak nagyon „foltolva” fog történhetni. —

Denique a poros ennél szebbet nom látott s híjába magasztalod az igazhívó muzulman előtt a festői Svajo alpes vidékeit, Páris nagyszerű boulevard-jait, vagy a Balatonnak a magyar Tempo völgynek el bájoló szépségeit — ó neki az a hetedik éghez képest mind törpe semmisség . . .

S ha a helybeli író csak valamit tud is latinul — mindjárt elnevezi Berlin e fő utcáját „via triumphalis” győzedelmi utnak, s azt hiszem e nom annyira ragadt rá azért, hogy a győzedelmi hadak itt vonulnak át — mert hisz akkor legelőbb is Napoleon bevonnulásáról kellene megemlékezniük, de, mert ugy hiszik hogy szépségben meg közelíti a római hadvezérek győzelmi útját. —

Egyébiránt megfigyelni való van itt elég, és az ember mikor ujat lát bizony gyakran elfeled olyan mellékos dolgokra figyelni: vajjon szép-e? vagy megfelelő-e valami a művészet követelményainak?

szobáiba hatoltak, s onnét egy inga órát levéve, a helybeli korszakban beitták. Volt aztán égis ható dana; ezzel azonban még nincsen vége, mert ezenfelül még egy és fél napra — a míg a esendlogények ott voltak — 5 frt 30 kr végrehajtási költséget kellett neki fizetnie. Nem-e páratlan eset ez a maga nemében? Történt-e még a legszomorúbb időkben az abszolutizmus ideje alatt is ilyen eljárás? T. V.

Ipoly-ság, martius 1.

Ma virradóra ért véget kaszinói társulatunk évenként adatni szokott farsangi táncvigalma, mely, jóllehet a rossz utak és idő miatt vidékiek részt nem vettek, városunk legtöbb szépeit egyesíté magában, csakhogy ezuttal minden táncosnak ki nem jutott volna azokból a négyesekben, ha két még mindig szép mama közibök nem áll, és szép nagy lányakkal egy colonne-ban nem tánczol. Éljenek és még soká viruljanak!

Ezen inkább házas mint nyilvános jellegű mulatság alkalmával is sajnos tapasztaltuk nőinknél a fölösleges költségek, e részben fényűzést ruhákban, melyek némelyike szép jelmezek is beillett volna. Egyszerű, szorintuk egy leányhoz bálba legillőbb „főher ruhát” csak egyet láttunk, míg a régi jó időkben csak kivételosen más színt. Lehet hogy rossz hasonlattal élünk, de mit mondanának hölgyeink, ha a férfiak nem fekete, hanem zöld, sárga, vörös stb. eff. frakkokban jelenének meg a táncvigalmon? Nem vetkőztetné-e ki ez azt béli jellegéből? Egyébiránt az általában olcsóbb és szobor főher ruha viselet mellőzésének az a rossz oldala is van, hogy többeket visszatarthat a részvétől, mi aztán deficitet eredményez a társulat pénztárára; miben különben kaszinók férfi-tárgyjainak is kijut a rész, amennyiből nem érzik magukat kötelezetteknek megjelenni saját együletük quasi hivatalos összejövetelén, avagy legalább a csokély belépti jegy megváltásával elősegíteni az általuk is elvont társulati előnyöket. r. l.

Gazdászat.

A gabona-otetés veszélyei. — Sok gazda előnyöseknek tartja némely évben, tekintve a zabmagas árat, másrészeről a buza és rozs irányában mutatkozó lanyha üzletmenetet, ez utóbbi gabonafajokkal helyettesíteni a zabot a lovaknál. És valóban ama körülmény, hogy néha 1 font gabona nem drágább 1 font zabnál, nagyon csábító. Azonban a takarmányváltásánál a legnagyobb elővigyázattal kel elni, ha a gazda nem akar károsulni, és nem obajt ama kényszerűségbe jutni, hogy a takarmányát meggyógyítsa ősszel két, vagy hároszorosát új lovak bevásárlására kelljen fordítania. Semmiesetre sem volna tanácsos a zabadagolást egészen abban hagyva, csupán rozsozt vagy buzát etetni, mert a lovak ezáltal nagyon fehérvilágos s könnyen veszélyes betegségbe (Futterrebe) esnek. S az idén igen sok ló betegedett meg ilyenformán, mi egyenesen az alkalmatlan erőtápszerök etetésének következménye. Az ily betegségbe esett lovak rögtön elvesztik étvágyukat, és fájdalmas kólika tüneteit mutatják — kezdetben gyakran erős hasmonással, nem sokára azonban meggyógyulnak a lábszárak, nagy hő-

ség áll be a patak, de különösen a pártáknál, s ha azonnal erős érvágás, a patakra hideg borogatás, és általános láz-csillapító s az emésztési szervekre megnyugtató ható szerek nem alkalmaztatnak, az állat elpusztul, elveszti patáit, vagy legalább is a fájdalmas betegség folytán annyira elgyengül, hogy jó darab ideig semmiféle munkára nem alkalmazható. Leggyakrabban fordul elő ez a sajnos eset oly lovaknál, melyek keveset vagy éppen semmit sem dolgoznak és a mellett jól tápláltak, míg erősen használt lovaknál a takarmány általmasága, az anyagok erőlyesebb eséréje folytán jobban vagy teljesen kiagyulítottak. A ki zabot akar meggyógyítani, legelősebben cselekszik, ha a napi adagot redukálja és szabályos munka mellett, az erőtakarmány hiányzó részét dara, zuzott olajpogácsa, maláta vagy kukorica darával pótolja.

— A földmivelő tíz parancsolatját egy olasz gazdasági tanár a következőleg írta meg: 1. Ne végy földbirtokot a más pénzével. 2. Ne örülj nagyon az igen alacsony áraknak. 3. Ha kevés a pénzed, csak bérlet legyen a földbirtokos. 4. Magad mivöld földed, ha képes vagy rá. 5. Ne építs, ha nincs szükség. 6. Szeresd az embereket, hanem azért dolgoztass gépekkel. 7. Ha tehotod, válassz öntözhető szántóföldeket. 8. Csak oly barmokat tenyész, melyeknek táplálására földed alkalmas, de rossz barmokat sohasem tarts. 9. Ha jól mivöld és gondozod földedet, több termésed lesz, mint a menyit el tudsz adni. 10. Terményeidet ne hamisítsd meg, hanem igyekezzél jót termelni.

Hirek.

A polgári iskolára B-Gyarmaton m. k. miniszter 1875. évi nov. hó 22-én kelt rendelete folytán, mint lapunk hirdetési rovatában jelozvo volt a vállalkozók által beküldött építési ajánlatok e hó 21-én a megye ház kis termében fogvak bizottsági tárgyalás alá vétetni. — Azon ohajunknak adunk kifejezést, hogy e szép munkálatra mind több vállalkozóznak azokból, kik az építés terén — szakavatottságuk által jó nevet szereztek maguknak. A vállalkozók mindenesetre gondolják meg a műszaki munkálatra vonatkozó kérdéseket. Ugyanis képesek lesznek e megfelelői mindenekelőtt a vállalatnak? Meg lesz e ott minden, a amit a mai comfort, czélszerűség s anyai pénz méltán megkövetel? ki lesznek e elégtve a fűtés és ventilatio igényei? mert ezek olyan dolgok, hogy oskolát ma enélkül képzolni nem lehet. Beriben most a legújabb ventilatiót hozták be, a kályha alsó részén vezetik be a friss levegőt, s a kéményen ki a rozsozt) van e erről a pályázóknak tudomásuk s kívánják e alkalmazni, vagy úgy gondolják, hogy aki tiszta levegőt akar, nyisson ablakot? Az ajánlatok közül azt hisszük, hogy e bizottság az absolute jót fogja elfogadni.

Az árlejtés, mely B-Gyarmaton február 27-én a megyeház nagytermében — a február 19-én rendezett tombolából megmaradt nyereménytárgyak felett igen szép közönség előtt megtartott 97 frt 93 krt jövedelmezett, s így ha ezen összeget a mult számban közölt 567 frt 58 krhoz adjuk, mondhatjuk, hogy a tombolából tisztán 665 frt 51 krt jövedelmezett, mely összeg nagy úrt töltött be a polgári iskola kezdetleges állapotában.

A losonczi 1876. évi február 26-án a helybeli öveng. gyámintézeti négyület által az öveng. leány iskola javára rendezett s sorajátékkal egybekötött bál egészben véve szépen sikerült. Túlásagosan nagy közönsége ugyan nem volt; de azért a terem szépen megtelt azokkal a piroszozagás üdo-arcú polgári leányokkal, kiket egyszerű főher, vagy szines kartonruhákban oly örömmel nézni, s kiket oly derokasan táncoltattak meg a nem épen nagyon bő számu tánczosok. Szünóra előtt buzgón árulták a sorajegyeket és el is adtak belőlök 1500 barabot, úgy hogy e sorajáték 300 frtot jövedelmezett; egészen reggeli hat óráig tartott.

— A losonczi városi képviselő közgyűlés az árvizkárosultak részére 100. o. ó. frt. azavazott meg s a városban gyűjtést rendelt el; ugyanezen alkalommal a losonczi önkéntes tűzoltó egyület részére ez évre 1000 a jövő évre pedig 500 frot azavazott meg.

A m. k. pénzügyminisztériumnak 1876. évi 7261. számu rendelete szerint Apova, Csáb, Csál, Kozsibócz, Alsó és Felső-Pribel és Priklek hontmegyei községek f. évi aprilis 1-től a korponai adóhivataltól a balassa gyarmati kir. adóhivatal körülotéhez csatoltatnak.

Becker Teodor, a b. gyarmati 52-ik zászlóalj őrnagya, ki városunkban rövid tartózkodása alatt köztisztelőt szerzett magának, Kolozsvárra helyetettét át, hová e hó 2-án el is utazott. — Őt mondhatni a b. gyarmati polgári és honvéd lövölde alapítójának.

A hivatalnokok bálja február 26-án igen kedélyesen folyt lo a b. gyarmati casino helyiségében s mintegy reggeli 5 óráig tartott. Kevés hölgy volt jelen, de annál több jó tánczos. — A tiszta jövedelem hová fordításáról (ha ugyan maradt) nem vagyunk értesítve. Legjobb lenne azt a hivatalnokai nyugdíj alaphoz csatolni. — A cigánybál, melyet néhány fiatal embernek sikerült létrehozni tegnapi 8 ó. vette kezdetét, — s tart talán addig, míg e sorok napvilágot látnak. — Ezen bál az legelőtöbbségekhez tartozik, mert még pénteken alig igérkezett néhány hölgy, már szombatn tömegesen készültek.

A sziraki ifjuság f. évi február 22-én a helybeli casino könyvtárának javára táncmulatságot rendezett, mely alkalommal, a jótékony czél előmozdítása tekintetéből felléptettek: Ngos Bozó Pál úr 21. frtot, Méltóságos Gr. Dégenfeld Lajos úr adományozott 15 frt. Méltos Gr. Dégenfeld József úr felléptetett 2 frtot Méltos Gr. Vileczok Ede úr 3 frt. 50 kr. Kán Barna úr 1 frt. Dr. Ehrenreich Lajos úr 1 frt. Horváth Miklós úr 50 kr. Brüll Iszák úr adományozott 3 frt. Götz Ferencz úr felléptetett 2 frt. N. N. 50 Jochman Gábor úr 50 kr. Ember Imre úr 50 kr. Simon Adolf úr 1 frt. Valentinyi Sámuel úr 50 kr. Frankl Mihály úr 10 kr. Czipszer Adolf úr 50 kr. Ondrejóvich László úr 50 kr. Buchwalter János úr 3 frt. 50 kr. Streinzinger Adolf úr 50 kr. Hojtsi Pál úr 50 kr. László Mór úr 3 frt 50 kr. Berzeviczy Béla úr 3 frt. Sztanecsek Mihály úr 50 kr. Összesen 65 frt. Mely összeg közzönet nyilvánítás mellett a rendezőség nevében nyilvánosan nyugtatványoztatik. (Szirák 1876. febr. 28. Sárkány Dező a casino könyvtárnoka.)

Árviz van nem csak Budapesten, hanem B-Gyarmaton is. Az Ipoly elönté majdnem egész völgyét, s a parti falvak közül több áll víz alatt. — B-Gyarmaton az országutat több helyen átfutá, sőt néhány hidat is veszélyeztetett. A város keleti részében, különösen

S a mi a hársfákat illeti, valóban igen szép látvány lehet nyáron eső után s négy sor cloven fás eső után csak, mert máskülönbén még a gondviselés sem vehet magának annyi fáradságot, hogy a fölvert portól, piszoktól minden halandó szemét megórizze. A ki aztán ennek nem akarja magát kitenni, az üljön csukott droschkébe — s ha ezt sem seheti, — hát tarson fogatot . . . .

Mennyi mindenfélét tudnának csevegni ezek a jó hársfák, harzi dicsőségűl szépségek hódításáról, tépott zászlókról és tört szivekről, az öröklé ifju monokliról, nagy Frigyes görbe botjáról, a hamis szemű Grechenről, II-ik Vilmos kifordított kabátjáról s foltozott csizmájáról s más ezer meg ezer piguans és épületes dolgokról — ha ráérték volna — még mielőtt voltak mindezeket megfigyelői.

A régi gárda kivesszett, új hársfák jöttek a régi helyére: itt azt elvéte láthatni még egyet a régiak közül, de az is a csendes túl hazába vágyódik már — a hol ettől bábeli zajtól zürzavartól egyszer valahára megpihenhet. —

A hirhedett vasuti király, jobban — szédelő, Stroussberg előtt állott még egy órt a régi erény felett. Mult őszel hogy az orosz kormány megelégette a jó madár üzleimeit — s oda tette méltó helyére egy szép hűvös kaliczkába — a jó öreg hársfa gyorsan elbullatta levelét, mintha mondta volna hogy más többé nincs mit keresnie. Ugy hiszik hogy a javasra ő sem bajt ki újra . . . .

A sort egyik végről a Brandemburgi kapu nyitja meg.

Hat sorban felállított doriai oszlopok egy régi római módra készült diadal kocsit tartanak. A kocsi elé egy sorba négy tízes paripa van fogva. Benne a győzelem istenője áll. —

Hogy az alakzatok bronzból ötvék — abban úgy hiszem senki sem fog kételkedni — hanem hogy ezek a lovak szekerektől egy szép kirándulást tettek egyszer — ez ugy-e kissé gondolkozóba ejti, a ki mindennek az okát akarja tudni?

Pedig úgy történt. — Alih hogy felállították a kaput és felébe a diadal kocsit, — Napoleon katonái nagyon beleszerettek. Hogyne hisz a miért a francia

rajong, az mind ki van fejezvo az alakzatban: szópoló, szép asszony és diadal. — Elvitték Párisba.

Hét évig heort a dicsőség elpakolva. A francia megfélekedett arról — kinek harzi dicsőségét közhözhetto. Hét évig tétlenségre kárhoztatni az örökké hatni vágyó erőt — egész végtelenségig. S ezt „Victória” nem tudta feledni, az alkalmat nem soká halasztotta — hogy meglakoltassa a francziát mellözéséért.

Hét év mulva a porosz volt Párisban, s perszo hogy vissza hozta Victóriáját lovasról, szekerektől. — Így utazott a négy bronz ló francia országba és vissza.

Beljebb felé a francia tér tört el.

Hogy mi a szép e téren mondják meg nagyobb szakértők. Én úgy érzem ott magam, mint egy nagy feyház udvarán. Ha közvetlenül nem nyílnék e térről az „unter den Linden” bizony hogy kéményen át kéne a várossal közlekednie s mi osztrák-magyar követségünknek is. —

Miért nevezik e tört francziának, azt megint nem tudom: de ha ez elnevezés kifejezést akar adni azon jóindulatu ohajításnak, hogy „a francziát ilyen kutyaszoritóba kellene elhelyezni”: bár akkor kevésbé kelne tartani a büszke nép hatalmától — de az tény hogy ezen jóindulatu ohajítások végrehajtásairányozott minden igyekezett várba veszne.

— Berliennek kereskedése általában nem, olyan mint azt bárki méltán elvárhatná.

A mi van itt, az igen nagy részben szédelőgőz üzlet. — A mit a kereskedők szótárában a szoliditás alatt értenek, — az távol van innen. S ez teszi Berint drágává.

A mit pedig hársfa sor üzle világa alatt összefoglalhatni az néhány udvari ékszerész és szivarkereskedést eltekintve, vajmi kevés.

Annál jobban van aztán képviselve a fogadó üzlet, s annál nagyobb számban lehetök itt vendéglők.

Az úgy látszik minden nemzetnek gyöngéje, hogy idegen nevekkel szeret takarózni — s a hársfák alatt elejétől végig mehetsz — végétől elejéig — és éhesen maradsz, ha porosz vendéglőt keresz. — Minden második harmadik hársban találhatsz azonban „wienor kafe” — és wienor restaurant — ott francia

étlappal. —

Erdekes volna tudni vajlon Bécsot akarják-e ide hozni vagy ök vágnak oda hozzánk — Bécsbe!

Mert hogy minket „rottenotosen” szeretnek — az bizonyos . . . .

Aztán következik az egyik végtől a másikig egy hosszú egyhangúság. A négy fasor két oldalán kaszárnya kaszárnya mellett — a melyekben civilbe öltözött s nagyobb részt szabadságot katonák laknak, közöttük sok mágna és millionaire, — egész király a lakásaig.

— Házas emberektől hallottam, hogy legboldobabb lépése az életnek — épen a házasság. Perszo az ilyen magamfajta magános ember első pillanatra nem akar állításukhoz ragaszkodni.

Meglehet azonban, hogy igazuk van, — s akkor Nácsi barátom és bonfításam alighanem ennek a szoretnek köszönheti hogy ezen boldog lépéstől megmenekült.

Nácsi barátom csinos fiatal ember és szenvedélyes sétáló. Sokszoros kérelmének nem állhattam ellent s kedvéért magam is többször megfordultam a hársfák alatt.

Sétáink egy ideig kedélyesok voltak ugyan, de e kedélyességben olégyhanguak arra nézve, hogy mások előtt is beszélhetünk volna róluk.

Íssaneként úgy megszoktuk, hogy mindig ugyanazon időben fordítottuk sétáinkra szabad óráinkat.

Egy alkalommal ismét a „hársfák alatt” jártunk. Valami sötétebb gondolat foglalkoztatá elméinket: mind ketten hallgattunk.

A mint egy gondosan összehajtogatott papírka cigány koreket hánya a levegőben, igen megragadta figyelmenet. Lehajlok érte. S imo egy csinos convertben egy gyönyörű piros camélia level. —

(Folyt köv.)

az úgy nevezett malom utcában mintegy 20 házat kénytelenek voltak elhagyni a lakók, kiknek válykos házaik az összedőléstől nincsenek biztosítva. Ezen szerencsétlenek a hatóság részéről nagyobb figyelmet érdemelnek.

A kormányelnök felhívást intézett a törvényhatóságokhoz, hogy a vizkárosultak javára könyöradományokat gyűjtsenek, s ez ügyet buzgó tevékenységgel karolják fel.

Adakozás. A hontmegyei nő-egylet az ipolysági polgári leány iskolának egy jó karban lévő zongorát, az ipolysági takarékpénztár pedig ugyan ezen tanintézet szegény tanulói részére tankönyvek beszerzésére 24 frt 32 krt ajándékozott, miért is a vallás és közoktatásiügyi m. kir. min. a nevezett nőegylet valamint a takarékpénztárnak is elismerő köszönetet nyilvánított.

A sorozás. B-Gyarmaton február 28 és 29, március 1 2 és 3-ikán ment végbe, hol ez évre 105 újonc volt kivétel, s mult évről 7 maradt hátrálékban; s így összesen 112 újoncot kellett kiállítani, mely szám éppen kitölti a behívottakból. A póttartaléki jutalék 57 újonccsal egészített ki. — Az alkalmatlanoknak találtak száma ez évben igen lepadt, volt pedig 3, mi egy részről öröndetes adat. — A többi sorozó járások újoncállítási adataihoz jutni nem lehet, mert az illető járások szolgabírái csak egy példányban (kivéve a szűcsényit) küldik meg az alispáni hivatalhoz ezen adatokat, melyeket az alispáni hivatal a honvédelmi minisztériumhoz küld; pedig egy-egy példány mindenestre el kellene az alispáni hivatalnál, honnan majd a megalakuló statisztikai bizottság mindenestre fogja az adatokat keresni — e tekintetben haszontalanul.

Pályázat. Hontmegye Nagyalu helységében postamesteri állomásra. (120 frttal.)

A b.-gyarmati polgári és honvéd lövészeget ma f. hó 6. d. u. 5 órakor a casino helyiségében közgyűlést fog tartatni, melynek főtárgyát a minisztériumtól leérkezett alapszabályok módosítása fogja képezni.

Templomtörés (de nem igazán) történt B-Gyarmaton, ugyanis a róm. kath. templomban kedden este keresztelés tartott, a szertartás után a bekapacitált templomszolgálatra hagyott néhány szál gyertyát. Egy buzgó asszonyságnak, ki véletlenül arra ment 8 órakor, feltűnt a templom kivilágítása, ily szokatlan időben, s ama gyanúra ébredt, hogy a templomban rablók vannak. Fellármásta rögtön a plebániát, — s körülvették a templomot. — Történt, hogy a templom szolga a templom kulcsait elvitte, s így a templomba bejutni nem lehetett, csak a lakatos volt képes inkább betörni mint kinyitni a szekrestye ajtaját, s így sikerült bejutni — s már akkor előkerült 4 pandurnak — a templomba, hol a szentségörököt elrejtve hitték. A nagy kutatás eredménye mi se lón, — hanem a kis tévedés mintegy másfél óráig ostromállapotba helyezte a szentegyházat.

CSANOK.

Voluméter, új phisiologiai apparátus.

A „Pester Lloyd“ f. évi 34-ik számának a mellékletén, fentebbi cím alatt a következő fontos s mindenkit biztonnal érdeklő, tanulmányos tárczazikk jelent meg, mely megérdemli, hogy lefordítva ezen becses lapok hasábjain is közöltessek:

Voluméter egy oly készítmény, mely magában a szaktudomány körében is még majdnem ismeretlen, phisiologiai kutatásoknál a legkitűnőbb segédeszköz lenni igérkezik s azon kevés után ítélve, mi eddig, tekintve a vele aratott eredményeket, — eléretett, a mi lelki és testi létünk eddig leghomályosabb régióibanattól a legnevezetesebb fölfedezések egész sorát várhatni. Voluméter, mint neve is mutatja, egy oly eszköz, mellyel meglehetősen mérni az élő emberi és állati test egyes részeinek tömeg-illetőleg térváltozatait s eredetileg Turinban Dr. Messo által, egészen speciális kutatások érdekében állítottatott össze; tulajdonképi jelentőségét csak később nyerte. A készítmény oszméje rendkívül egyszerű. Egy tökéletesen határolt s elzárt üregben a testrészt, pl. a megvizsgálendő objektum valamely végtagja körülvetetik folyadékkal, mely az üregben egy nyíláson ki és bemehet. Lépjen be már egy tömeg-illetőleg térváltozás, pl. a testrészt nagyobbodása, akkor a teljesen megtöltött ürből aztk-ségkép folyadék sorul ki; a kisebbedésnél az ellenkező eset áll elő. Ha most van mód a be vagy kiszorult folyadék tömegnagyságát absolute, vagy csak relative is megmérni, akkor az által directo meg van mérve a testrészt tömeg-térváltozata. Az eszköz ezen szerkezete különféle módoszatiban megfélehet az eszmének. Minthogy az eddigi észleletek különösen az emberi karon történtek, következő volt a szerkezet.

Gondoljunk egy vizszintesen fekvő üveg, vagy érc hengert, mely elég nagy arra, hogy egy felnőtt ember bele férjen. Annak egyik, elzárt vége, körülbelül egy méternyi függelék, keskeny kaliberű üvegcsővel áll összeköttetésben. A henger másik, nyílt végébe beledugja az ember egyik karját és egy vízmentes kantsuk zár, a henger és kar közé úgy illesztetik, hogy a vér keringése nincs akadályozva. A vizsgálat kezdetén az ember nyugodtan fekszik és az imént leirt módon elkészített apparátus egy igazítható asztalhoz erősítetik. A keskeny cső végét elzárják és egy zárható nyíláson a hengerben a kéz körüli ürfestett langyos vízzel töltetik ki. Mintán a hengeren a

nyílás légmentesen elzárattott, a keskeny cső ismét fölyjittatik, mely alkalommal a folyadék abban kissé előnyomul. További előnyomulásának a légnymós áll ellent. Egyszerű kezelés által, töltés közben, a vizoszlop állása a keskeny csőben, tetszés szerint szabályozható. Az apparatus most készen áll a vizsgálódásra és könnyen eltalálható, miszerint a vizoszlop a keskeny csőben, melybe a tengorból kiszorult víznek behatnia kell, arra van rendelve, hogy a vizsgálendő tag tömeg-illetőleg térváltozatait láthatóvá tegye.

Az első észlelet, melyet tapasztalunk, a keskeny csőben lévő vizoszlop állásának bizonyos szabályszerű ingadozása. Bizonyítja ez azt, hogy az apparatus ama csekély térváltozatokat is jelzi, melyek a szívverés és lélekezés következtében, a vérnek be és kiömlése által a vétagokban előidézettek, különben oly tünetény, melyre a kísérlet csak némileg gondos előkészítésc már „a priori“ következtetni engedett. Azonban azon, az apparátussal eddig tett kísérletek között némely oly szokatlan tünetények voltak észlelhetők, melyek teljesen alkalmassak közlelőbbi vizsgálódásainknál fölvilágosítást adni az emberi testben oly fordulatokról, melyek eddig egészen, vagy legalább részben a phisiologiai észleletek előtt ismeretlenek maradtak. Így különbözőképp magyarázták eddig az álom támadását és megszűnését. A mint azondal látni fogjuk, a voluméter világos ujjmutatást ad róla.

Képzeliük magunknak emberünket az alvás küszöbén; mi elősegítve álmát, a gyertyavilágot lehetőleg elzárjuk tőle s concentráljuk az apparátusra. Sokáig szemléljük a vizoszlop fentemlített oscillációt. Ime — mindjárt — látjuk annak rögtöni emelkedését;

momentuma ez a bekövetkezendő öntudatlanságnak, elalvásnak és ha nem háborítottik, már a legközelebbi ébredésnél éppen oly hirtelen emelkedést tapasztalunk s rövid idő alatt meg fog telni a figyelőcső. Egyelőre ezen fordulatból azt következtetjük, hogy a szívnek a test peripheriájára vért kellett küldenie, mely ott marad az alvás alatt és így — egyéb tünetek mellett — kar és a többi kútagok tömeg-illetőleg térvagyobbodását eredményezte. Ezen vérnek egy oly organumból kellett vétetnie, melyben az az ember ébren állapotában találtatott. Hogy honnan — azt a későbbi kutatások fogják megmutatni.

A kar térvagyobbodása a beáramló vér által tart körülbelül egy órát; ez a legmélyebb alvás szaka. Ez időtől fogva a reggeli ébredésig kezd a vizoszlop a fölébredésnél körülbelül az elalvás előtti állapotot éri elő. Ezen épen jellemezett tünetek képezik minden háborítlan alvás közönséges folyamát; gyakrabban azonban a vizoszlop ily hanyatló mozgása nagyobb mérvet ölt, különösen akkor, midőn az alsó érzékei külső benyomások által izgatva vannak. Pl. arczához közelítjük a gyertyavilágot, vagy egy tollal érintjük arczát, vagy végre zajt csinálunk; mind ezen esetekben nyomban a vizoszlop hanyatlását idézhetjük elő úgy, hogy csak néhány percz múlva kapja vissza rendes állását.

(Folyt köv.)

Felolós szerkesztő: **Horváth Danó.**

Főmunkatárs: **Harmos Gábor.**

Nevezeteseb állami- s értékpapirok árfolyama.

É r t é k e k	F e b r u á r h ó					Marcius
	24	25	26	28	20	1
Magyar vasuti kölesön	99-	99-25	99-	99-75	99-	98-85
Magyar jutalmi sorsjegyek	73-50	73-50	73-50	73-50	73-25	73-50
1874. m. k. kincstári utalvány 6%.	103-50	103-75	103-50	103-25	103-50	103-50
Magyar földtehermentesítés	77-25	77-25	77-25	77-25	77-25	77-25
1867. sorsolási záradékkal	76-	76-	76-	76-25	76-	76-
Szőlő dézsmaváltás (100 frt.)	74-35	74-35	74-35	74-35	74-35	74-35
Oszt. állami adóság papirokban 5%.	68-	68-	68-	68-	68-	68-
„ „ „ ezüst	73-	73-25	73-	73-	72-75	72-75
1860-iki sorsolás 500 frtos	111-50	111-50	111-50	111-50	111-75	111-50
„ „ „ 100 frtos	120-	120-	120-	120-25	120-	120-
1864-iki „ 100 frtos	135-75	135-75	136-	136-	135-75	—
„ „ 50 frtos	135-75	135-75	135-75	135-75	135-75	135-75
1839-iki sorsjegy kölesön	239-	239-	239-	239-	239-	239-
Dunagőzhajózási sorsjegy 100 frt.	95-25	95-25	95-25	95-25	95-25	95-25
Rudolf sorsjegy 40 frt.	13-60	13-60	13-60	13-60	13-60	13-60
Salgótarjáni kőszén	62-	62-	62-	62-	62-	62-
„ „ vasöntöde	33-	33-	33-	33-	33-	33-
Császári arany	5-37	5-37	5-37	5-37	5-37	5-37
Oszt. magyar 8 frt. arany	9-18	9-18	9-18	9-18	9-18	9-18
Ezüst	103-50	103-50	103-75	103-50	103-50	103-A

H I R D E T É S E K.

Eladó

illetékes helyről kapott engedély tolytán a fö-tisztelendő rozsnyói káptalan Ipolyságon találató, 5168 frtra becsült egykori serháza.

A vételár elegendő biztosíték nyújtása esetében, 10 év alatt 20 részletben is lefizethető.

Csak írásbeli zárt ajánlatok fogadhatnának, melyek marcius 25-ig a czimzett káptalan alulírott meghatalmazottjához intézendők.

Ipolyságon, 1876. február 23.

Hederváry Antal,

ügyvéd.

Alulírott nál 7 darab szécsényi takarékpénztári részvény eladó. A fizetési feltételekről bővebben nála értekezhetni.

KÖHN MARKUS.